

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 432/2013-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. septembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza o sťažnostiach M. H., N., a V. L., K., zastúpených advokátkou JUDr. M. Š., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 459/1999), za účasti Okresného súdu Košice-okolie, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. H. a V. L. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 porušené boli.

2. M. H. a V. L. priznáva finančné zadost'učinenie každej v sume po 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré im je Okresný súd Košice-okolie povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice-okolie je povinný uhradiť M. H. a V. L. trovy konania v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. M. Š., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnostiam nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. apríla 2013 doručená sťažnosť M. H., N., vedená pod sp. zn. Rvp 14620/2013, a sťažnosť V. L., K., vedená pod sp. zn. Rvp 14621/2013 (ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených advokátkou JUDr. M. Š., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 459/1999) o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam.

Sťažovateľky v sťažnostiach zhodne uvádzajú:

„22. apríla 1999 – sa začalo konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 14 C 459/99 doručením návrhu na začatie konania navrhovateľa - P. J. smerujúceho voči odporcom - 1/ J. J., 2/ M. K., 3/ M. K. a 4/ V. C. o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam

titulom vydržania. Navrhovateľ P. J. sa svojim návrhom domáhal voči odporcom určenia, že je vlastníkom nehnuteľností v k. ú. N. vedených na LV č. 1008 a na LV č. 1069 v podiele 1/1, na LV č. 1042 v podiele 1/2, na LV č. 1009 v podiele 2/3. Vec bola pridelená sudkyňi JUDr. A.

/Po začatí konania 11. júna 2001 zomrel odporca v 1. rade J. J., narodený... Dedičské konanie po odporcovi v 1. rade bolo ukončené osvedčením o dedičstve č. D 1059/2001, D not 110/2001 z 5. júna 2003, ktoré sa stalo právoplatným 21. júna 2003. Podľa tohto dedičského rozhodnutia mal odporca v 1. rade tri dedičky (jeho tri dcéry) - T. J., V. L. rod. J. a M. H. rod. J. a každá z nich zdedila podiel odporcu v 1. rade na niektorej z nehnuteľností tvoriacich predmet označeného konania. Konkrétne podiel poručiteľa na nehnuteľnosti vedenej na LV č. 1069 zdedila T. J. , na LV č. 1042 zdedila V. L. rod. J. a na LV č. 1008 a 1009 zdedila M. H. rod. J./

Okresný súd prvý úkon vo veci vykonal po štyri a pol roku od začatia konania, do toho času vo veci nevykonal jediný úkon, ani nedoručoval návrh na začatie konania na vyjadrenie odporcom.

30. októbra 2003 – bol vykonaný prvý úkon okresného súdu, prvé pojednávanie, ktoré bolo odročené bez prejednávania veci. Na tomto pojednávaní bol prítomný len navrhovateľ. Odporcovi v 1. rade doručenie predvolania nebolo vykázané a poštový doručovateľ oznámil okresnému súdu, že k nedoručeniu predvolania došlo z dôvodu úmrtia odporcu v 1. rade. Pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že navrhovateľ oznámi súdu nového právneho zástupcu, čo aj urobil 10. novembra 2003.

Druhý úkon okresného súdu nasledoval po roku a piatich mesiacoch.

20. apríla 2005 – bol vykonaný druhý úkon okresného súdu, druhé pojednávanie, na ktorom okresný súd uznesením zastavil konanie voči odporcovi v 1. rade (aj voči odporcovi v 4. rade) z dôvodu späťvzatia návrhu voči nim zástupkyňou navrhovateľa na tomto pojednávaní a konanie voči odporcom v 2. a 3. rade vylúčil na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 16 C 108/2005. Okresný súd na toto pojednávanie opätovne volal aj odporcu v 1. rade, napriek tomu, že už mal vedomosť o jeho úmrtí. Odporcovi v 1. rade doručenie predvolania opätovne nebolo vykázané a poštový doručovateľ opätovne oznámil okresnému súdu, že k nedoručeniu predvolania došlo z dôvodu úmrtia odporcu v 1. rade. Na tomto pojednávaní právna zástupkyňa navrhovateľa založila do spisu úpravu návrhu z 20. apríla

2005, ktorou navrhovateľ zmenil svoj návrh tak, že sa už nedomáhal určenia nehnuteľností v k. ú. N. označených v jeho pôvodnom návrhu do svojho vlastníctva ale do dedičstva po M. J., zomrelom..., v časti zmenil aj rozsah podielov na nehnuteľnostiach označených už v pôvodnom návrhu, ktoré navrhoval určiť do dedičstva a zároveň rozšíril návrh o určenie ďalších nehnuteľností do dedičstva po M. J. (nehnuteľností v k. ú. K. na LV č. 14736, LV č. 14737 a v k. ú. J. na LV č. 12396). Konanie po vylúčení bolo naďalej vedené okresným súdom pod sp. zn. 16 C 108/2005 a vec bola naďalej pridelená sudkyňi JUDr. A. a počnúc od 13. januára 2009 bola vec pridelená sudkyňi JUDr. D.

/Pôvodný navrhovateľ P. J., narodený... zomrel v priebehu konania dňa..., dedičské konanie po ňom bolo ukončené rozhodnutím z 1. októbra 2007./

Tretí úkon okresného súdu nasledoval po dvoch rokoch a necelých šiestich mesiacoch.

17. októbra 2007 – bol vykonaný tretí úkon okresného súdu, tretie pojednávanie, na ktorom bola prítomná právna zástupkyňa navrhovateľa a na ktoré boli volaní len predchádzajúci odporcovia v 2. a 3. rade M. K. a M. K., už označený ako odporcovia v 1. a 2. rade. Na tomto pojednávaní právna zástupkyňa navrhovateľa oznámila, že navrhovateľ zomrel a pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že zástupkyňa navrhovateľa má oznámiť súdu, či jeho dedičia vstupujú do konania.

/1. apríla 2008 – bolo okresnému súdu doručené podanie, ktorým právny nástupcovia (dedičia) navrhovateľa, ako aj právny nástupcovia (dedičia) M. J. oznamujú, že vstupujú do konania ako navrhovateľa. Zároveň predložili plnomocenstvá k zastupovaniu bývalou právnou zástupkyňou zomrelého navrhovateľa./

Štvrtý úkon okresného súdu nasledoval po roku a dvoch mesiacoch.

17. decembra 2008 - štvrtým úkonom okresného súdu bola výzva adresovaná navrhovateľom na opravu okruhu účastníkov na strane odporcov.

/13. januára 2009 – bola vec pridelená sudkyňi JUDr. D./

Piaty a šiesty úkon okresného súdu nasledoval po deviatich mesiacoch.

21. septembra 2009 – okresný súd svojím piatym úkonom vyhotovil a doručoval osobám, ktoré toho času považoval za účastníkov uznesenie s poučením o procesných právach.

22. septembra 2009 – šiesty úkon okresného súdu, výzva navrhovateľom na oznámenie okruhu účastníkov na strane odporcov.

/24. júna 2010 – bolo okresnému súdu doručené podanie navrhovateľov učené ich právnou zástupkyňou – upresnenie okruhu účastníkov na strane odporcov./

Siedmy úkon okresného súdu a ďalšie úkony okresného súdu nasledovali až v roku 2012, teda po dvoch rokoch a piatich mesiacoch.

28. februára 2012 – okresný súd svojim siedmym úkonom opätovne vyzval navrhovateľov na upresnenie pasívne legitimovaných účastníkov, t. j. účastníkov na strane odporcov.

/8. júna 2012 – bolo okresnému súdu doručené podanie navrhovateľov učené ich právnou zástupkyňou – k okruhu účastníkov na strane navrhovateľov i odporcov./

15. júna, 21. augusta 2012 a 21. septembra 2012 – boli okresným súdom nariadené termíny pojednávanií, ktoré boli následne zrušené. Termín určený na 15. júna 2012 bol zrušený pre úmrtie navrhovateľky v 6. rade, pričom na toto pojednávanie sťažovateľka a ani ostatné právne nástupníčky pôvodného odporcu v 1. rade J. J. ani neboli predvolávané. Termín určený na 21. augusta 2012 bol zrušený pre dovolenku právnej zástupkyne navrhovateľov a termín určený na 21. septembra 2012 bol zrušený z dôvodu žiadosti právnej zástupkyne navrhovateľov pre nezadováženie potrebných listinných dôkazov ku konaniu.

2. augusta 2012 – okresný súd urobil prvý úkon voči sťažovateľke a ostatným právnym nástupníckam pôvodného odporcu v 1. rade J. J., a to doručením predvolania na pojednávanie na 21. septembra 2012 a doručením úpravy (zmeny) návrhu z 20. apríla 2005.

/12. októbra 2012 – bolo okresnému súdu doručené podanie právnych nástupcov navrhovateľa – k okruhu účastníkov./

13. novembra 2012 – sa konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom pripustenia zmeny návrhu na začatie konania, ktorá zmena bola okresnému súdu doručená 20. 04. 2005, ako aj za účelom pripustenia ďalších účastníkov na strane navrhovateľov.

6. decembra 2012 – okresný súd vyzval navrhovateľov na odstránenie rozporov v ich podaniach, keďže z nich nie je jasné, či berú späť svoj návrh voči dvom odporcom alebo nie.

/20. decembra 2012 – bola okresnému súdu doručená žiadosť zástupcu navrhovateľov na predĺženie lehoty na odstránenie rozporov v ich písomných podaniach./

23. januára 2013 – po márnom uplynutí lehoty určenej navrhovateľom na odstránenie rozporov okresný súd vydal uznesenie o pripustení zmeny návrhu na začatie konania, ktorá zmena bola okresnému súdu doručená 20. 04. 2005 a uznesenie o pripustení ďalších účastníkov na strane navrhovateľov.“

Sťažovateľky tvrdia, že okresný súd s nimi (ako ani s ostatnými dedičkami po odporcovi v 1. rade) dlhodobo nekonal ako s účastníkmi konania a prvý úkon voči nim urobil až doručením predvolania na pojednávanie 21. septembra 2012 „a súčasným doručením úpravy (zmeny) návrhu z 20. apríla 2005“. Okresný súd bol v rámci doterajšieho konania podľa sťažovateľiek opakovane úplne nečinný vo viacerých označených obdobiach a po viac ako 13 rokoch trvania súdneho konania vec ani len nezačal meritórne prerokúvať.

Sťažovateľky, ktoré sú právnymi nástupníčkami (dedičkami) odporcu v 1. rade, navrhujú, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo [sťažovateľiek] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice – okolie v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 14 C 459/1999 a následne pod sp. zn. 16 C 108/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice – okolie prikazuje, aby v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 14 C 459/1999 a následne pod sp. zn. 16 C 108/2005 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [Sťažovateľkám jednotlivo] sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10 000,- €, ktoré je Okresný súd Košice – okolie povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice – okolie je povinný uhradiť [sťažovateľkám jednotlivo] trovy konania v sume 275,94 € (za dva úkony právnej služby – príprava a prevzatie zastúpenia a spísanie sťažnosti á 130,16 € x 2 a režijného paušálu v roku 2013 v sume 7,81 € x 2) na účet [ich] advokátky do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevylučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 14620/2013 a sp. zn. Rvp 14621/2013 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na to, že sťažnosti sa týkajú toho istého konania vedeného okresným súdom, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, uplatniac citované právne normy, tak, že uvedené sťažnosti sťažovateľiek spojil uznesením č. k. IV. ÚS 432/2013-10 zo 4. júla 2013 na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. IV. ÚS 432/2013.

Ústavný súd 25. júla 2013 vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k prijatým sťažnostiam sťažovateľiek a aby oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatých sťažnostiach. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení zo 16. augusta 2013 doručenom ústavnému súdu 16. augusta 2013 okrem iného uviedla:

„Konanie č. k. 16 C/108/2005 bolo vylúčené z konania č. 14 C/459/1999 na samostatné konanie uznesením zo dňa 20. 4. 2005.

Vec č. k. 16 C/108/2005 bola pridelená JUDr. D. dňa 13. 1. 2009. Následne bolo účastníkom konania doručené poučenie o procesných právach a povinnostiach. Vzhľadom na to, že súd zistil, že je nesprávne označený okruh účastníkov konania (pasívne legitimovaných), bola právna zástupkyňa žalobcov vyzvaná, aby spresnila okruh pasívne legitimovaných účastníkov. Právna zástupkyňa žalobcov doručila súdu dňa 24. 6. 2010

spresnenie okruhu účastníkov... Predmetné podanie však bolo nedostatočné a nejasné... Z uvedeného dôvodu bola opätovne vyzvaná, aby upravila okruh účastníkov konania. ...

Dňa 16. 4. 2012 Okresný súd Košice – okolie v danej veci vytýčil pojednávanie na 15. 6. 2012. Z poštovej obálky obsahujúcej predvolanie na pojednávanie žalobkyni A. J. (pôvodnej žalobkyne v 6. rade), vrátenej na súd dňa 11. 6. 2012, bolo zistené, že menovaná zomrela. Súd preto pojednávanie zo dňa 15. 6. 2012 odročil na 21. 8. 2012 s tým, že na nasledujúce pojednávanie predvolal aj žalovanú v 3. rade T. J., žalovanú v 4. rade M. H. a žalovanú v 5. rade V. L. Zároveň súd vyzval PZ žalobcov JUDr. H., aby v lehote 15 dní oznámila súdu dátum úmrtia žalobkyne v 6. rade A. J., mená a adresy jej právnych nástupcov a predložila dedičské rozhodnutie. Žalovaným v 3., v 4. a v 5. rade bola doručená úprava žalobného návrhu zo dňa 20. 4. 2005. Dňa 2. 7. 2012 bolo pojednávanie určené na 21. 8. 2012 zrušené z dôvodu čerpania dovolenky PZ žalobcov JUDr. H. Nasledujúce pojednávanie bolo vytýčené na 21. 9. 2012, pričom na toto pojednávanie bola žalovaná v 3. rade T. J. riadne predvolaná. PZ žalobcov JUDr. H. doručila súdu dňa 18. 9. 2012 žiadosť o odročenie pojednávania určeného na 21. 9. 2012 za účelom upresnenia okruhu dedičov na strane žalobcov v dôsledku úmrtia A. J. Písomným podaním, ktoré došlo súdu dňa 12. 10. 2012, PZ žalobcov upresnila okruh právnych nástupcov neb. A. J. Nasledujúce pojednávanie súd vytýčil na 13. 11. 2012, na ktorý boli všetci účastníci konania riadne a včas predvolaní. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom rozhodnutia o pripustení zmeny návrhu na začatie konania tak, ako je uvedené v úprave žalobného návrhu zo dňa 20. 4. 2005. Dňa 6. 12. 2012 si súd dal pripojiť dedičské spisy tunajšieho súdu, č. k. D 288/76, D 94/80, D 1327/97, Dnot 457/97, D 1059/01, 10 D/759/2006, Dnot 143/2006 a dedičský spis po neb. A. J., a zároveň vyzval právneho zástupcu žalobcov na odstránenie rozporu v písomných vyjadreniach zo dňa 21. 6. 2010 a dňa 6. 6. 2012, pretože z uvedených podaní nie je zrejmé, či berie žalobu voči žalovaným v 1. rade M. K. a v 2. rade M. K. späť alebo nie. Na základe žiadosti právnej zástupkyne žalobcov jej bola do 15. 1. 2013 predĺžená lehota na vyjadrenie sa. Uznesením zo dňa 23. 1. 2013 bol pripustený vstup M. C., E. S., M. B., J. S. a M. K. do konania na strane žalobcov a uznesením zo dňa 23. 1. 2013, č. k. 16 C/108/2005-117, bola pripustená zmena žalobného návrhu. Dňa 26. 3. 2013 súd urgoval právnu zástupkyňu žalobcov JUDr. H., aby doručila odpoveď na výzvu súdu, ktorá jej bola doručená dňa 19. 12. 2012, a týkala sa rozporov v jej

vyjadreniach vo veci. Urgenciu prevzala právna zástupkyňa žalobcov dňa 5. 4. 2013 spolu s predvolaním na pojednávanie vytyčeného na 30. 4. 2013. Následne dňa 29. 4. 2013 doručila právna zástupkyňa žalobcov späťvzatie návrhu, na základe ktorého tunajší súd konanie uznesením zo dňa 3. 6. 2013 konanie zastavil. Voči tomuto uzneseniu podali žalované v 3., 4. a v 5. rade odvolanie. Po vrátení súpisu k ústavnému súdu spis bude predložený na krajský súd za účelom rozhodnutia o odvolaní voči uzneseniu o zastavení konania.

Poukazujem aj na skutočnosť, že v júli 2011 JUDr. D. čerpala dovolenku a od začiatku augusta 2011 až do decembra 2011 bola dlhodobo a nepretržite práceneschopná.

Dňa 29. 3. 2012 podala sťažnosť na prieťahy v konaní aj k rukám predsedníčky tunajšieho súdu aj ďalšia účastníčka konania... T. J.

Po prešetrení jej sťažnosti vzhľadom na zistené, bol nad ďalšou plynulosťou konania v apríli 2012 nariadený dohľad predsedníčkou súdu a to v trojmesačných intervaloch. Po nariadenom dohľade možno konštatovať, že prejednávajúca sudkyňa ďalej vo veci koná bez prieťahov.“

Ústavný súd 19. augusta 2013 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľiek, aby sa vyjadrila k stanovisku okresného súdu a aby oznámila, či súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatých sťažnostiach sťažovateľiek.

Právna zástupkyňa sťažovateľiek vo svojom vyjadrení k stanovisku okresného súdu z 26. augusta 2013 (doručenom ústavnému súdu 3. septembra 2013) okrem popisu doterajšieho priebehu namietaného konania uviedla:

„Súdne konanie vedené okresným súdom pôvodne pod sp. zn. 14 C 459/99 a následne pod sp. zn. 16 C 108/2005 ku dňu podania sťažností ústavnému súdu (22. apríla 2013) trvalo 14 rokov a nebolo právoplatne skončené. V priebehu 14 rokov okresný súd ani raz meritórne vo veci nerozhodol, dokonca ani len nepristúpil k meritórnemu prejednaniu veci samej. Celý priebeh konania charakterizujú opakované procesné pochybenia okresného súdu, nevyvodenie vecných dôsledkov zo zmätočných podaní navrhovateľov a namiesto toho zasielanie neefektívnych výziev navrhovateľom. Konanie nie je ani do dnešného dňa právoplatne skončené. Sťažovateľky po 14 rokoch trvania namietaného

súdneho konania a teda po 14 rokoch spochybňovania ich vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, majú minimálne morálny záujem na dosiahnutí meritórneho rozhodnutia v predmetnej veci. Okresný súd tento záujem sťažovateľiek nevyhodnotil ako vážny dôvod pre ich nesúhlas so späťvzatím návrhu navrhovateľmi (ktorý bol súdu doručený po podaní sťažnosti ústavnému súdu) a konanie vo veci zastavil. Preto boli sťažovateľky nútené svoj nesúhlas s takýmto postupom okresného súdu vyjadriť vo svojom odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania, o ktorom doposiaľ odvolací súd nerozhodol.

Z... priebehu namietaného konania je zrejmé, že účastníctvo sťažovateľiek v namietanom konaní bolo dané počnúc úmrtím ich právneho predchodcu v súlade s § 107 OSP v roku 2001, čomu nasvedčuje aj to, že okresný súd toho času so sťažovateľkami ako účastníčkami koná bez toho, že by vznik ich účastníctva v konaní podmieňoval potrebou procesného rozhodnutia o ich pripustení do konania.

Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti po jej prijatí na ďalšie konania uvádza, že postup súdu počnúc aprílom 2012, kedy bol nariadený dohľad nad plynulosťou konania v trojmesačných intervaloch, sa už nevyznačuje prietiahmi s týmto hodnotením stavu konania sťažovateľky nesúhlasia.

Je pravdou že na novú zákonnú sudkyňu, ktorej bola pridelená vec až v roku 2009 sa presunula ťarcha nápravy dovedajších závažných procesných pochybení okresného súdu v namietanom konaní (trvajúcim v čase pridelenia veci novej sudkyňi už skoro desať rokov). Pričom náprava týchto procesných pochybení bola nesporne sťažená aj laxným prístupom navrhovateľov (resp. ich právnej zástupkyne) k jasnému vymedzeniu účastníkov konania.

Avšak vzhľadom k celkovej dĺžke konania a k laxnému prístupu navrhovateľov resp. ich zástupcu k opätovným výzvam súdu, úkony súdu spočívajúce opakovanom vyzývaní navrhovateľov k upresňovaniu okruhu účastníkov sa javia ako nadbytočné a neefektívne. Okresný súd aj bez týchto výziev mohol už v roku 2009 vydať uznesenia, ktoré vydal až v januári 2013. Neefektívnym sa javí aj opakované odročovanie pojednávanií v roku 2012 z takých dôvodov na strane navrhovateľov, ktoré nie je možné považovať za relevantné a zákonné dôvody pre odročenie pojednávanií. Vzhľadom k uvedenému postup súdu na rozdiel od názoru predsedníčky okresného súdu, sa sťažovateľkám nejaví ako bezprietahový nielen v rokoch 1999 až 2011, ale ani v roku 2012, a ani v roku 2013.

Sťažovateľky preto navrhujú ústavnému súdu, aby v celom rozsahu vyhovel ich sťažnosti v súlade s nimi navrhnutým petitom a okresný súd zaviazal k náhrade trov konania sťažovateľkám pozostávajúcim z trov právneho zastúpenia advokátkou; za 2 úkony právnej služby bez spoločného zastúpenia sťažovateľiek advokátkou pri týchto úkonoch (príprava a prevzatie zastúpenia, sťažnosť) x 130,16 € + 2 x režijný paušál 7,81 € = 275,94 € u jednej sťažovateľky x 2 sťažovateľky = 551,88 € a za 1 úkon právnej služby pri spoločnom zastúpení sťažovateľiek advokátkou po spojení vecí (vyjadrenie k stanovisku porušovateľa) x 65,08 € (zníženie hodnoty úkonu o 50%) + režijný paušál 7,81 € = 72,89 € u jednej sťažovateľky x 2 sťažovateľky = 145,78 €, t. j. spolu 697,66 € plus DPH 20% v sume 139,53 € (t. j. spolu 837,19 €).“

Právna zástupkyňa zároveň uviedla, že sťažovateľky súhlasia s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho prerokovania sťažností.

Ústavný súd v nadväznosti na to využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky sa sťažnosťami domáhajú vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľky zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Základnou povinnosťou súdu i sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom namietaného konania okresného súdu je rozhodovanie o žalobách sťažovateľiek o určenie ich vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré sú účastníčkami konania od 21. júna 2003. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá síce tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nevykazuje znaky právnej zložitosti, skutkovo je však (vzhľadom na zmeny v okruhu účastníkov konania tak na strane žalobcov, ako aj žalovaných po medzičasom zomrelých navrhovateľoch a odporcoch) zložitá.

2. Správanie účastníčok konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľky vstúpili do konania v dôsledku procesného nástupníctva po svojom otcovi, zomrelom 11. júna 2001. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že k ich vstupu do namietaného konania na strane odporcu v 1. rade došlo na základe univerzálnej sukcesie, a v tejto súvislosti poukazuje na svoju judikatúru (napr. I. ÚS 197/05, IV. ÚS 514/2011), v zmysle ktorej si sťažovateľky môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene (na základe univerzálnej sukcesie) predchádzalo. Ústavný súd zastáva názor, že správanie sťažovateľiek ako právnych nástupkýň pôvodného odporcu v 1. rade nemalo vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré začalo v roku 1999.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Za neodôvodnenú považuje ústavný súd nečinnosť okresného súdu v období od 22. apríla 1999 do 30. októbra 2003. Obdobne je namietané konanie poznamenané neefektívnou činnosťou okresného súdu, pretože po vylúčení veci na samostatné konanie vedené ďalej pod sp. zn. 16 C 108/2005 až do roku 2010 neustálil okruh účastníkov tohto konania napriek tomu, že bolo zrejmé, že odporca v 1. rade v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 459/99 zomrel 11. júna 2001 a dedičské konanie po ňom vedené pod č. D 1059/2001, Dnot 110/2001 bolo právoplatne skončené 21. júna 2003 (osvedčením o dedičstve z 5. júna 2003).

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010, IV. ÚS 22/2013) dospel k záveru, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota v konaní pred všeobecným súdom nebola odstránená ani po viac ako 14 rokoch od jeho začatia, a preto, vychádzajúc predovšetkým zo samotnej doterajšej dĺžky napadnutého konania, ale aj z jeho doterajšieho priebehu, s poukazom na nečinnosť a neefektívnu činnosť uzavrel, že v namietanom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 459/1999) bolo porušené základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd už v náleze č. k. IV. ÚS 22/2013-49 z 21. februára 2013 prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 konal bez zbytočných prietáhov, a preto o tomto návrhu sťažovateľiek, ktorý bol obsahom nimi upraveného petitu, opakovane nerozhodoval a v tejto časti sťažnostiam nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľky žiadajú o priznanie finančného zadosťučinenia v sume po 10 000 €, ktorú považujú za primeranú „... vzhľadom na spôsob ako došlo k porušeniu [ich] práv postupom okresného súdu (viď vyššie opísaná absolútne neefektívna činnosť okresného súdu s úplnou ignoranciou účasti sťažovateľky v konaní, s množstvom na seba nadväzujúcich zmätočných úkonov súdu a skutočnosť, že okresný súd po viac ako 13 rokoch konania ani len nezačal meritórne prejednávať vec samú). Ako aj vzhľadom na ujmu danú dlhodobou neistotou sťažovateľky ohľadom jej vlastníckych vzťahov k nehnuteľnosti tvoriacej predmet konania a nemožnosťou disponovania s týmito nehnuteľnosťami.“.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu viac ako 14 rokov vedeného pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 14 C 459/99) a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu a to, že konanie vo veci sťažovateľiek nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, resp. nedospelo ani do štádia meritórneho prerokovania veci s ustáleným okruhom účastníkov konania, ústavný súd považoval za

odôvodnené priznať každej sťažovateľke sumu 8 000 € ako primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. M. Š.

Právna zástupkyňa sťažovateľiek vyčíslila úhradu trov konania sumou 837,19 €, a to u každej sťažovateľky za 2 úkony právnej služby pred spojením vecí vrátane režijného paušálu a za 2 úkony právnej služby znížené o 50 % u každej sťažovateľky + režijný paušál po spojení vecí, zvýšené o 20 %, pretože je platiteľkou DPH.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Je teda na úvahe ústavného súdu, či prizná sťažovateľkám úhradu trov konania. Pri rozhodovaní o úhrade trov konania ústavný súd zobral do úvahy, že napriek tomu, že sťažovateľky (každá z nich) uplatňovali na ústavnom súde ochranu svojich práv samostatnými sťažnosťami, ktoré ústavný súd spojil uznesením č. k. IV. ÚS 432/2013-10 zo 4. júla 2013 na spoločné konanie, priznal úhradu trov konania, ako keby podali jednu sťažnosť. Vychádzal z toho, že sťažnosti sú po obsahovej a aj formálnej stránke identické.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažností) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 130,16 €, t. j. 260,32 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkovú sumu 275,94 €, zvýšenú o 20 % DPH, čo v súlade s § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde považuje za účelne vynaložené trovy konania, t. j. spolu 331,13 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2013